

Nieuwsbrief 2024-2 Insecten bij varkens

Met het oplopen van de temperaturen worden vliegen en andere insecten meer gezien in de stal. Insecten zijn alle ongewervelde dieren met zes poten, zoals vliegen, muggen, kakkerlakken en luizen. Deze dieren kunnen zorgen voor irritatie bij de varkens, een verminderde voeropname en overdracht van bepaalde ziektes. Ook voor medewerkers kan het vervelend zijn. In deze nieuwsbrief behandelen we de effecten van insecten op de varkens, de verschillende typen insecten in de stal, hoe u ze kunt herkennen en wat u ertegen kunt doen.

Effecten op varkens

- **Directe effecten:**
 - Onrust en stress
 - Pijn op plek waar insect gebeten heeft
 - Verminderde afweer
 - Bloedverlies
 - Verminderde groei
 - Verminderde vruchtbaarheidsresultaten
- **Indirecte effecten:** Overdracht bacteriën, virussen en parasieten
 - *Mycoplasma suis*
 - *E. coli*
 - *Salmonella spp.*
 - *Brachyspira spp.*
 - *Lawsonia intracellularis* (ook wel bekend als PIA; zie [nieuwsbrief 2023-6](#))
 - PRRS
 - *Ascaris suum* (worm-eitjes) – zie [nieuwsbrief 2023-4](#)

Insecten in de stal

Vliegen

- **Huisvlieg** (*Musca Domestica*) - afbeelding 1 (rechts)
 - 6-8 mm lang
 - Zwart borststuk en borststuk met lichtere strepen

- Ogen: roodbruin
- Vlieg bijt niet, kan wel voor irritatie zorgen bij dieren
- "Likt" vloeistoffen op
- **Stalvlieg** (*Stomoxys Calcitrans*) - afbeelding 1 (links)
 - Bijtende stalvlieg, voedt zich met bloed van het varken
 - Kan zorgen voor huidontstekingen en bloedverlies.
 - Soms worden aangetaste karkassen zelfs gezien op het slachthuis (afbeelding 2), afkeur is soms mogelijk.
 - Ongeveer even groot als huisvlieg
 - Langer zuigmondstuk dan huisvlieg
 - 7 ronde zwarte vlekken op zijn grijze buik
 - Steken 3-4 keer per dag
 - Kunnen tot 15ml bloed opnemen

De eitjes van de vliegen worden afgezet op ontbindend organisch materiaal, zoals vochtige mest, stro of voerresten. Afhankelijk van o.a. de temperatuur kunnen de eitjes zich binnen 12-28 dagen ontwikkelen tot een volwassen vlieg.

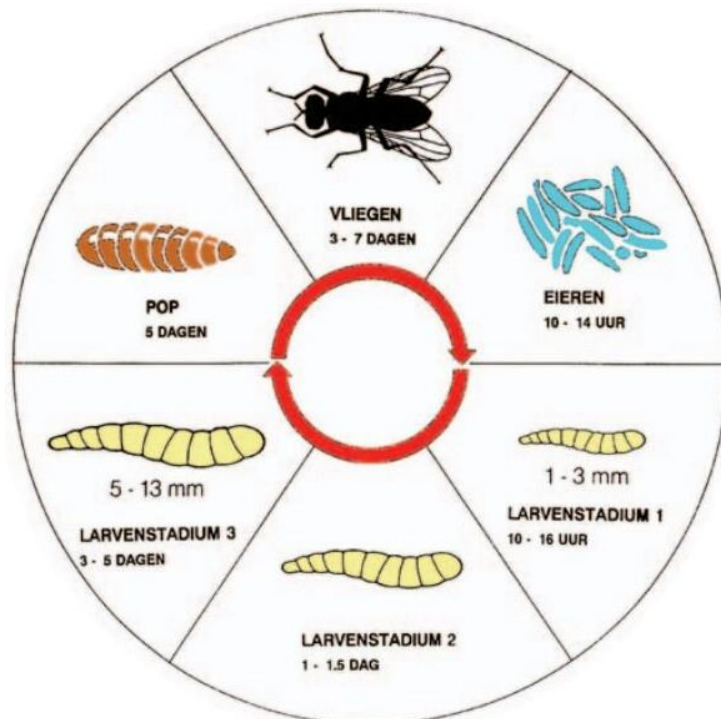
Vaak is slechts 10% van de vliegenpopulatie "zichtbaar". Dit betekent dat ongeveer 90% van de vliegen in de put zit in de vorm van een pop of made.

Afbeelding(1) Stalvlieg (links) en huisvlieg (rechts)

Afbeelding(2) Huidontstekingen door stalvlieg

Muggen (Culicidae)

- 0,5-35 mm
- Voortplanting via stilstaand water
- Kunnen varkens ook steken
 - Alleen vrouwtjes steken
 - Hebben hoogwaardig eiwit nodig voor eitjes
- Overdracht van ziekten van varken naar varken (via bloed)
- Meeste soorten zijn 's nachts actief

**Afbeelding(3) Volwassen
regendaas**

Dazen (Tabanidae)

- Regendaas (*Haematopota spp.*) / goudoogdaas (*Chrysops spp.*) / runderdazen (*Tabanus spp.*)
- Pijnlijke beet
- 9-33 mm groot
- Grote ogen
- Zorgen voor irritatie bij varkens door pijnlijke beet
- Kunnen drager zijn van meerdere ziekten
- Enkel vrouwelijke dazen bijten
- Ontwikkeling in ondiep water, op vochtig terrein en in het bos

Motmug (Psychodidae sp.)

- Ook wel bekend als motvliegje of aalputmotje
- 3-5 mm
- Relatief grote behaarde vleugels
- Veelal gevonden bij afvoerputjes
- Kunnen slecht vliegen, bron van eitjes, larven en poppen is vaak in de buurt waar de volwassen motmug gezien wordt
- Steken niet, maar zijn wel onhygiënisch

**Afbeelding(4) Volwassen
motmug**

**Afbeelding(5) Volwassen
Duitse kakkerlak**

Kakkerlakken (*Blatella* spp.)

- Duitse kakkerlak (*Blatella germanica*)
 - Bekende bewoner in varkensstallen
- Oosterse kakkerlak (*Blatella orientalis*)
 - Kan ook voorkomen in varkensstallen
- Worden voornamelijk gezien als het donker is
- Eenmaal besmet, lastig te bestrijden
 - Grote aantallen aanwezig
- Leggen eierpakketjes neer (geen losse eitjes, 80-100 eitjes per pakketje, elke 1-2 dagen), welke zeer resistent zijn
- Dragerschap mogelijk van
 - *Brachyspira* spp.
 - *E. coli*
 - *Salmonella* spp.
 - *L. intracellularis*

Luizen (*Haematopinus suis*)

- Diersoortspecifieke luis
- Bloedzuigend
- 5 mm lang
- Kan bloedarmoede bij biggen veroorzaken
- Jeukklachten bij varkens
- Dragerschap van het pokkenvirus en vlekziektebacterie mogelijk

**Afbeelding(6) Volwassen
varkensluis**

Preventie en controle

- Varkens met **bijtwordjes**: lokaal **behandelen met wondspray** (bijvoorbeeld kenofix)
 - Indien ernstiger of ziek worden van dier: behandelen met **antibioticum** volgens behandelplan en **pijnstiller**/ontstekingsremmer (zie [nieuwsbrief 2022-11](#))
- **Insecten weren in de stal** (externe biosecurity)
- **Verwijderen van bronnen van/voor insecten**
 - Voorkom voerresten, vochtige plekken, stilstaande waterplassen (zowel in gangen, als lege voer/waterbakken, als in de put)
 - Verwijder mest en ander organisch materiaal
- **Bestrijd insecten** (in overleg met uw ongediertebestrijder)
 - **Biologische methoden**
 - De **sluipwesp** is een natuurlijke vijand van de stalvlieg en andere vliegensoorten
 - Deze sluipwesp voedt zich met de pop van de stalvlieg, waardoor er geen volwassen vliegen in de stal komen
 - De **roofvlieg** pakt de larven van de (stal)vlieg aan, zonder dat deze hinderlijk zijn voor mens en dier (leven vooral in mestput)
 - **UV-lamp**
 - Werkt niet voor stalvliegen
 - **Vliegpapier**
 - Werkt niet voor stalvliegen
 - **Chemische bestrijdingsmiddelen**
 - Insecticiden die volwassen en/of larvale stadia doden (let op; kans op resistentie ontwikkeling)
 - Vergeet zeker maden bestrijding niet!
 - Let op, ivermectine werkt ook tegen roofvlieg

Heeft u vragen over insecten? Neem contact op met [uw dierenarts](#).